

”Ingen märkte att mamma drack”

Mariannes gamla mamma missbrukar alkohol. Efter att hon själv blivit elaka dottern i familjen hoppades hon att vården skulle göra något. ”Men de frågade inte ens mamma om alkohol”, berättar hon för Accent.

2015-02-09 | 13:40

AV: Eva Ekeröth

Marianne är 59 år och bor i en medelstor stad i södra Sverige. I mitten av sjuttioalet, när Marianne nyligen flyttat hemifrån började hon ana att allt inte stod rätt till med sin mamma. Marianne hittade urdruckna och halvurdruckna ölburkar på konstiga ställen i föräldrahemmet.

Hennes mormor hade nyligen gått bort och så här i efterhand tror Marianne att det utlöste drickandet.

– Mamma drack inte medan jag bodde hemma, åtminstone inte så jag märkte något. Och det tycker jag att jag borde gjort. Mina föräldrar hade ofta fester och middagar och det dracks en hel del vid de tillfällena, men inte annars, säger Marianne.

I början av 1980-talet hade Marianne ett allvarligt samtal med sin mamma.

– När vi kom hem på familjemiddagar var hon berusad redan när vi kom. Ringde man till henne på kvällen gick det inte att prata med henne. Inte heller mindes hon dagen efter vad vi sagt. Så jag tog mod till mig och sa till henne att söka hjälp. Hon tog faktiskt kontakt med en psykiatriker, men berättade inte att hon drack. Han skrev ut Sobril till henne. Det gjorde ju bara saken värre, säger Marianne.

Marianne brukade säga till sin mamma att hon inte borde dricka mer och hon ville inte bjuda mamman på alkohol när hon kom på besök.

– Före stora fester och middagar där mamma visste att det skulle serveras alkohol drack hon inte. Hon drack inte heller mer än någon annan eller gjorde bort sig, säger Marianne.

Därför tror hon inte att någon i föräldrarnas umgängeskrets märkte något.

– Varken min pappa eller min syster sa heller något. De vågade inte eller så såg de inte, säger Marianne.

Eftersom hon tog på sig ansvaret för att försöka få mamman att sluta fick Marianne ofta höra att hon var den elaka dottern.

– När inget hjälpte började jag hoppas att mamma skulle åka fast i en trafikkontroll. Hon körde inte på kvällarna när hon var full, men tidigt på förmiddagen kunde hon ta bilen till affären. Jag tror att hon skulle åkt fast om hon blev stoppad, men det hände aldrig.

Till slut beslöt sig Marianne för att strunta i att ta upp sin mammas problem.

– Det var ohållbart, jag blev övervakare och hon ville verkligen inte ha hjälp. Vi hade fått barn och hade fullt upp med vårt eget. Jag hittade en strategi att undvika att ringa eller träffa mamma när jag visste att hon skulle vara full. På så vis slapp jag bli upprörd. Jag vet fortfarande inte om jag gjorde rätt, men det var ett sätt att stå ut.

Genom att välja att bara träffa sin mamma vid strategiska tillfällen har Mariannes barn sluppit se mormor berusad.

– Barnen vet om att mormor dricker för mycket, men de har själva aldrig kommenterat att hon betett sig konstigt, eller så. De älskar sin mormor. Och nu är de ju vuxna, säger Marianne.

Snart fyller Mariannes mamma 80 år. Hon har en rad sjukdomar, bland annat lider hon av KOL, är opererad för cancer och har problem med hjärtat. Under årens lopp har hon besökt sjukvården många gånger och träffat många olika läkare.

– Varje gång har jag hoppats att någon ska upptäcka hennes alkoholism, men ingen gjorde det. De frågade inte ens, säger Marianne.

För två år sedan fick mamman ett stort epileptiskt anfall. Hon hamnade då på en neurologisk avdelning.

– Där förstod de nog direkt vad det handlade om, men när de först frågade mamma hur hon hade det med alkoholen, så svarade hon att hon inte drack alkohol. När jag fick höra det frågade jag hur hon kunde säga så. Då svarade hon att hon ju bara drack vin. För henne är alkohol samma sak som sprit.

Efter tre dagar på sjukhuset började hon hallucinera.

– Hon såg djur som gick omkring bland sjuksängarna. Så snart hon kom hem gick det över, så jag antar att hon började dricka igen då, säger Marianne.

Av läkarna på neurologen fick Mariannes mamma veta att hon absolut inte får dricka. Åtminstone inget starkare än cider som man köper i mataffären.

– Så det konsumerar hon nu i stora mängder, säger Marianne.

En av alla de läkare Mariannes mamma träffade sa till henne att hon inte fick dricka för mycket, men att det gick bra att dricka lite till husbehov.

– Det levde hon länge på. Det spelar ingen roll om tio läkare har sagt något annat, bara en har sagt att hon får dricka så är det den hon lyssnar på. Hon anser själv inte att hon dricker mycket. Jag har hört henne svara att hon dricker två till tre glas vin någon gång ibland, när hon fått frågan hur mycket hon dricker.

Det epileptiska anfallet skrämde dock Mariannes mamma så mycket att hon drack mycket mindre, kanske nästan inget alls, en tid.

– Sedan provade hon att dricka och det gick bra. Då drack hon ännu mer vilket ledde till ett nytt anfall. In på sjukhuset igen några dagar. Den här gången

började hon inte hallucinera förrän hon kommit hem. Hon såg inbrottstjuvar och larmade polisen som fick rycka ut i onödan.

Det är en tunn tråd som Mariannes mamma balanserar på – att dricka tillräckligt för att hålla abstinensen borta och ändå inte så mycket att hon får anfall.

– Hon kan inte ta sig till Systemet själv, men lyckas alltid övertala någon att handla. Hon skyller på att hon ska ha gäster. Nu har hon börjat gömma urdruckna vindunkar så att vi barn inte ska se hur mycket hon dricker. Hon förstår att hon får anfall om hon dricker för mycket och försöker nog hålla nere konsumtionen. Sluta helt tror jag inte hon klarar, åtminstone inte så länge hon inte tar emot någon hjälp, säger Marianne.

Fakta: Äldre och alkohol

– Äldre dricker allt mer, trots en sjunkande alkoholkonsumtion i övriga befolkningen. Särskilt markant är ökningen bland äldre kvinnor, även om det är från låga nivåer.

– Den ökade konsumtionen märks även i dödsorsaksstatistiken där kvinnor över 65 är den enda grupp där alkoholrelaterad dödlighet ökar som diagnos.

– Allt fler äldre får sluten vård för alkoholdiagnos. Här är det dock de äldre männen som ökar mest i antal.

Källa: Alkohol & Narkotika nr 3/2012. Mats Ramstedt och Jonas Raninen.

Relaterad läsning

Ömsint bok om en mamma

Drack som gravid – frågan prövas i domstol

Forskare: "Ingen alkohol om du är gravid eller planerar att bli"

Mamma och son langade hasch tillsammans

Beslutade om måttlig representation – drack för 22 000